

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:1630

av **Jörgen Hellman m.fl. (S)**

Vänern och Göta älv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i infrastrukturplaneringen studera förutsättningarna för en utveckling av Göta älv och Vänersjöfarten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sjöfarten är ett miljövänligt sätt att transportera varor och därför viktig att utveckla för att minska utsläppen från vägtrafiken. Sjöfarten är också samhällsekonomiskt lönsam, då den minskar slitaget på vägar och därmed minskar behovet av nyinvesteringar för att klara tunga transporter. Därför har Vänersjöfarten stor miljöpolitisk betydelse.

Vänersjöfarten är också viktig ur regionalpolitisk synpunkt. Den är en betydande näring tillsammans med hamnarna runt Vänern. Det transporteras omfattande volymer gods till och från företag kring sjön. Den har också stor betydelse för alla företag som är beroende av väl fungerande transporter i regionen och är därför en viktig transportled.

Många av de industrier som är lokaliserade runt Vänern finns där just tack vare möjligheten att införa råvaror och leverera produkter med sjöfart. Utan Vänersjöfarten hade och har sannolikt industrier av detta slag inte samma konkurrenskraft.

Vänersjöfartens totala godsvolym har dock långsamt sjunkit sedan mitten av 1980-talet samtidigt som de totala godsvolymerorna till och från Vänerområdet ökar. Det finns stor kapacitet i vattenleden och i hamnarna runt Vänern att utnyttja, och kostnaderna för ytterligare ett fartyg i trafik är mycket låga. Det finns naturligtvis ett värde för turism och kommande utveckling i berörda regioner också.

Den så kallade Väneröverenskommelsen ger en god grund för fortsatt utveckling av Vänersjöfarten. Nu måste staten och andra intressenter gå vidare med att utveckla Vänersjöfarten, slussarna och hamnarna vid Göta älv för att öka godsvolymerorna, inte minst för miljös skull. Klimat- och sårbarhetsutredningen konstaterade att Vänern, dess tillflöden och avrinningsområden är ett av Sveriges mest utsatta områden. Vi har sett detta under flera år, bland annat åren 1998, 2000 och 2001 då området kring Vänern drabbades av översvämningar med betydande kostnader som följd.

Prognoser finns som säger att de pågående klimatförändringarna ger ökade flöden till Väneren och en höjning av vattennivån i havet. En höjning av nivån i havet gör att tappningen ur Väneren måste minskas samtidigt som troligtvis flödena till Väneren ökar.

Översvämningarna har blivit fler de senaste åren och kan ha att göra med att vi idag har ett annat klimat än då vattendomen togs fram på 1930-talet. Vattendomen byggde på att det fanns en kraftig vårflod (i maj) och att vi hade en snötäckt, tjälad period vintertid. Idag har vi även en höstflod, vilket inte alls fanns med i beräkningarna från 1930-talet. Avregleringen av elmarknaden kan också ha fått till följd att elbolagen vill spara vatten under hösten till de tider kölden blir hårdare och elpriset stiger. Vi har idag även en sjöfart på Väneren året runt som gör att man vill hålla en hög vattennivå året runt.

Det finns ett samhällsintresse i att hålla en hög nivå i Väneren så att vi tar tillvara vattenkraften på bästa sätt samtidigt som vi kan gynna sjöfarten på Väneren. Dessa intressen tillsammans med de klimatförändringar som kan tänkas komma gör att vi anser att man behöver undersöka och förtydliga de samhällsekonomiska och miljömässiga effekterna av de klimat- och väderförändringar som är att vänta. Riskerna med stigande vattennivåer i Göta älv och dess effekter sett ur ett medborgerligt och samhällsekonomiskt perspektiv ses över.

Nya slussar i Göta älv

Enligt Sjöfartsverket är slussarna uttjänta 2030. Så nu är det dags att staten tar sitt ansvar och bygger nya slussar.

Sedan drygt ett år tillbaka är också en särskild form av inlandssjöfart med speciella typer av fartyg tillåten på Göta älv, Väneren och Mälaren. Detta skulle kunna öka utnyttjandet av vatten som transportväg. På den europeiska kontinenten är inlandssjöfart ett vanligt sätt att frakta stora mängder av gods, inte minst bulk gods.

Sjöfarten har stora utvecklingsmöjligheter, inte minst inlandssjöfarten. Detta måste till för att avlasta väg- och järnvägssystemet. De nya slussarna måste utformas så att det går att köra fartyg som kan frakta containrar. Det är nästa utvecklingssteg så att inlandssjöfarten kan öka igen.

Dessutom är det så att det måste fram mer sten till nödvändiga skredförebyggande åtgärder i älven som man kan få vid byggande av nya slussar.

Jörgen Hellman (S)

Maria Andersson Willner (S)

Paula Holmqvist (S)

Peter Johnsson (S)